ریاضیات گسسته مجموعه سوالات کلاسی چهارم - استقرا

سؤال ١.

تعدادی جزیره در یک اقیانوس قرار دارند. این جزیره ها با خطوط آبی به هم وصل هستند (هر خط آبی فقط بین دو جزیره است و حطوط یک طرفه هستند). هر یک از این خطوط به یکی از k شرکت موجود تعلق دارند و هر دو خط متعلق به یک شرکت در یک جزیره مشترک اند. نشان دهید تمام این جزیرهها را می توان به ۲ k+1 دسته تقسیم کرد به نحوی که هیج دو جزیره متعلق به یک گروه با یک خط آبی به هم متصل نباشند.

پاسخ:

حکم را با استقرا روی k ثابت می کنیم.

پایه استقرا: حکم مسئله برای ۱k=1 واضح است.

فرض استقرا: فرض می کنیم حکم مسئله برآی k-1 نیز برقرار باشد.

اثبات حکم استقرا: حال درستی حکم مسئله را برای k نیز نشان می دهیم.

چون هر دو خط متعلق به یک شرکت در یک جزیره مشترکاند، پس تمامی خطوط موجود در یک شرکت یا تشکیل یک مثلث میدهند یا تشکیل ستاره.

اگر حداقل یک شرکت موجود باشد که خطوطش تشکیل ستاره می دهند، جزیره مرکزی ستاره را حذف می کنیم (پس دیگر باقی جزیره های این ستاره نمی توانند شرکتی تشکیل دهند) و طبق فرض استقرا k-1 شرکت خواهیم داشت که به k+1 گروه تقسیم شده اند. در آخر جزیره حذف شده را در یک شرکت به طور تنها قرار می دهیم تا دسته ای جداگانه تشکیل دهد.

حالا حالتی را در نظر بگیرید که همه شرکتها مثلثی شکل باشند. شرکتی که از جزایر (u,v,w) تشکیل شده باشد را در نظر بگیرید. بقیه k-1 شرکت طبق فرض استقرا می توانند به k+1 دسته تقسیم شوند. حال اگر بتوانیم دو جزیره u و v را در دستههای قبلی قرار دهیم و جزیره w را در یک دسته جدید بگذاریم تا شرکتی جدید تشکیل دهد، مسئله حل است.

فرض خلف کنید که نتوان u را در یکی از این l+1 دسته قرار داد، چرا که در هر کدام جزیره ای وجود دارد که به u خط آبی دارد. از آنجایی که $(k+1) \geq (k+1) \geq (k+1)$ پس u به دو جزیره از یک شرکت وصل است و این تناقض است، چرا که u به هر دو این جزایر خط آبی دارد و باید با آنها در یک شرکت باشد که اینطور نیست. پس تناقض است.

پس می توان جزایر u و v را در دسته های قبلی و جزیره w را در دسته جدید قرار داد و مسئله حل است.

سؤال ٢.

۲n جعبه در یک ردیف به ترتیب با شمارههای ۱ تا ۲n قرار دارند. افیش و فروت در جعبههای ۲m و ۱ – ۲n یک مهره قرار میدهند و پس از آن، هر کس در نوبت خود یکی از مهرهها را برداشته و به یکی از جعبههای با شماره کوچکتر انقال میدهد. هرکس که نتواند در نوبت خود حرکتی را انجام دهد بازنده است. اگر افیش حرکت اول را انجام دهد، کدام یک استراتژی برد در این بازی را دارد؟

پاسخ:

فروت استراتزی برد دارد.

این ادعا سوال را با استقرا قوی روی n ثابت می کنیم.

پایه استقرا. برای n=1 .واضح است که در ابتدا آفیش هیچ حرکتی ندارد و فروت برنده بازی است.

فرض استقرا. حال فرض می کنیم ادعا به ازای $n=1,7,7,\ldots,k$ درست است.

گام استقرا. نشان می دهیم که ادعایمان به ازای n=k+1 نیز برقرار است.

الان (k+1) جعبه داریم که در جعبه های (k+1) و k مهره داریم. حال افیش در اولین حرکت مهره خود را به جعبه با شماره r می برد. اگر r=1 بود. آنگاه فروت در نوبت خود مهره را به جعبه r=1 می برد.

آنگاه باتوجه به اینکه $s \leq k$ میباشد، بنابرفرض استقرا و با توجه به انیکه نوبت افیش است فروت استراتژی برد خواهد داشت. اگر

۱ r=7 باشد فروت در نوبت خود مهره را به خانه ۲۶ میبریم و دوباره با توجه به فرض استقرا و اینکه $1\leq s\leq k$ و نوبت افیش میباشد، فروت استراتژی برد دارد. بنابراین به کمک استقرا ادعایمان ثابت می شود.

سؤال ٣.

همه اعداد طبیعی مانند n را بیابید که به ازای آنها بتوان مجموعه $\{1,7,7,\dots,n\}$ را به $\P$ زیر مجموعه طوری افراز کرد که مجموع اعضای هر یک از زیر مجموعه اهم برابر باشند.

پاسخ:

اگر مجموعه $X = \{1, 7, 7, ..., n\}$ را بتوان به ۳ زیرمجموعه با ویژگی مورد نظر افراز کرد آنگاه مجموع اعضای X بر ۳ بخش پذیر میباشد. مجموع اعضای X بر ابر است با:

$$1 + Y + \dots + n = \frac{n(n+1)}{Y}$$

پس $n=\mathbf{r}k+\mathbf{r}$ یا $n=\mathbf{r}k$ باشد.

پایه اسقرا. برای پایه استقرا حکم سوال را برای n=0,8 ثابت می کنیم:

$$n = \delta: \quad \{1, \mathbf{f}\}, \quad \{\mathbf{f}, \mathbf{f}\}, \quad \{\delta\}$$

$$n = 9$$
: $\{1, 9\}$, $\{7, \delta\}$, $\{7, 6\}$

میباشد به طوری که n=m یا n=m یا میباشد n میباشد به طوری که n=m یا n=m میباشد n=m

گام استقرا. حال نشان می دهیم که حکم برای n+m نیز برقرار می باشد.

فرض می کنیم مجموعه $\{1,7,7,\dots,n\}$ به سه زیر مجموعه I_1,I_2,I_3 افراز شده است به طوری که جمع اعضای این $\{1,7,7,\dots,n\}$ برابر می باشند. حال مجموعه تقسیم می کنیم.

$$I_1' = (I_1 - \{1\}) \cup \{n + r\}$$

$$I'_{\mathbf{Y}} = I_{\mathbf{Y}} \cup \{n + \mathbf{Y}\}$$

$$I'_{\mathbf{r}} = I_{\mathbf{r}} \cup \{\mathbf{1}, k+\mathbf{1}\}$$

در این صورت I'_1,I'_2,I'_3 افرازی از مجموعه I'_1,I'_2,I'_3 افرازی از مجموعه I'_1,I'_2,I'_3 افرازی از مجموعه برابر میباشند.

سؤال ۴.

n مثلث در صفحه داده شدهاند. آنها صفحه را به بخشهایی تقسیم می کنند. نشان دهید صفحه را میتوان با دو رنگ چنان رنگ آمیزی کرد n که بخشهایی که مرز مشترک دارند همرنگ نباشند.

پاسخ:

حكم را با استقرا روى n ثابت مى كنيم.

پایه آستقرا: حکم مسئله برای ۱n=1 واضح است. درون مثلث با سفید و بیرون آن با سیاه رنگ آمیزی می شود.

فرض استقرا: فرض می کنیم حکم مسئله برای n نیز برقرار باشد.

اثبات حکم استقرا: حال درستی حکم مسئله را برای n+1 نیز نشان می دهیم.

یکی از مثلثها را نادیده بگیرید. طبق فرض استقرا صفحه را میتوان طوری رنگ آمیزی کرد که بخشهایی که مرز مشترک دارند همرنگ نباشند. اکنون مثلث ۱ + 1 ام را بیفزایید. رنگ نواحی بیرونی مثلث جدید را حفظ کنید و درون مثلث رنگ هر ناحیه را تغییر دهید (سفیدها، سیاه و سیاه ها سفید می شوند). در این صورت رنگ نواحی مرزی مثلث جدید نیز متفاوت خواهند بود و حل مسئله کامل است.

سؤال ۵.

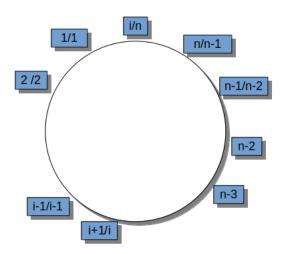
n جعبه با شماره های ۱ تا n در اختیار داریم، به طوری که برای هر $n \leq k \leq 1$ جعبه ای وجود دارد که دارای k توپ میباشد. هر بار میتوانیم تعداد توپهای یک جعبه را با استفاده از توپهای جعبه ای که تعداد توپ بیشتری دارد، دوبرابر کنیم. ثابت کنید با تکرار این عمل میتوان به وضعیتی رسید که برای هر $k \leq n \leq 1$ در جعبه k ام، دقیقا k توپ قرار داشته باشد.

پاسخ:

با استقرا ضعیف روی n حکم سوال را ثابت می کنیم. (فرض می کنیم P(n) حکم سوال برای عدد n می باشد. پایه استقرا. P(1) به وضوح برقرار می باشد.

P(n-1) فرض استقرا. حال فرض می کنیم که P(n-1) درست می باشد. (۱

گام آستقرا. کافیست نشان دهیم که P(n) نیز درست می باشد و سپس به کمک استقرا نتیجه می گیریم که P(n) برای هر n ای برقرار است. P(n) نیز درست می باشد و سپس به کمک استقرا نتیجه می گیریم که P(n) برای هر P(n) اگر در جعبه P(n) ام P(n) توپ وجود داشته باشد. آنگاه این جعبه را کنار می گذاریم و P(n) توپ می باشد به طوری P(n) توپ باشد. حال فرض کنید که جعبه P(n) ام شامل P(n) توپ می باشد به طوری که P(n) توپ باشد. حال فرض کنید که جعبه P(n) ام شامل P(n) توپ می باشد به طوری تغییر داد که جعبه باقی مانده دارای شرایط می ساله برای P(n) به بابر فرض استقرا می توان این P(n) جعبه را طوری تغییر داد که در جعبه P(n) این وجود داشته باشد. حال شماره جعبه های P(n) به به می کنیم و جعبه های از به مجموعه جعبه هایمان اضافه می کنیم. حال جعبه ها را به این صورت دور یک دایره می چینیم.

عدد اول شماره جعبه و عدد دوم تعداد توپهای جعبه می باشد.

حال از جعبه i ام n-1 توپ برمی داریم و به جعبه n ام می دهیم. سپس از جعبه n ام t-1 توپ برمی داریم و به جعبه n-1 ام می دهیم. و بعد از آن از جعبه اولی ادامه می دهیم. در پایان، جعبه و بعد از آن از جعبه اولی ادامه می دهیم. در پایان، جعبه با n-1 می دهیم و این روند را تا جعبه اولی ادامه می دهیم. در پایان، جعبه با n-1 شماره n دارای n توپ می باشد و به ازای هر n-1 یا فرض استقرا، درستی n ثابت می شود. حال با حذف جعبه n ام و به کمک فرض استقرا، درستی n ثابت می شود.

سؤال ٤.

دو تیم A و B داریم که هرکدام شامل ۱۰۰۰ بازیکن میباشند. هر بازیکن از یک تیم با هر بازیکن از یک تیم دیگر مسابقه میدهد به طوری که هر مسابقه حتما یک برنده دارد و تساوی در آنها رخ نمی دهد. ثابت کنید ۱۰ بازیکن از یک تیم میتوان انتخاب کرد به طوری که هر بازیکن

از تیم دیگر به حداقل یکی از این ۱۰ بازیکن باخته باشد.

پاسخ:

حكم كلى تر از آنچه در صورت مساله آمده است را اثبات مي كنيم:

فرض کنید تیم A تیمی شامل m بازیکن و B تیمی شامل n بازیکن باشد و هر بازیکن از A با هر بازیکن از B مسابقه داده باشد. ثابت می کنیم $\lceil log_{\mathsf{Y}} n \rceil$ بازیکن از B وجود دارد A حداقل به یکی از آنها باخته باشد یا $\lceil log_{\mathsf{Y}} n \rceil$ بازیکن از A وجود دارد به طوری که هر بازیکن از B حداقل به یکی از آنها باخته باشد.

ابتدا لم زير را ثابت مي كنيم.

لم: اگر n بازیکن داشته باشیم به گونهای که برخی از آنها با هم مسابقه دادهاند و مسابقههای آنها حتما برنده داشته و تساوی درآنها رخ نداده است، آن گاه بازیکنی داریم که حداقل نیمی از مسابقههای خود را برده باشد.

اثبات لم: فرض کنید چنین چیزی برقرار نباشد و هر بازیکن تعداد باختهایش بیشتر از تعداد بردهای آن باشد. آنگاه مجموع بردهای تمام بازیکنها با مجموع باخت آنها برابر بازیکنها با مجموع باخت آنها برابر است زیرا مجموع بردهای بازیکنها با مجموع باخت آنها برابر است زیرا میان برد هر بازیکن با باخت بازیکن دیگری تناظر یک به یک برقرار میباشد.

حال به اثبات حکم مان می پردازیم. برای این کار ابتدا فرض می کنیم که $a = \lfloor \log_{\mathsf{Y}} m \rfloor = b$ و $\log_{\mathsf{Y}} m \rfloor = b$ باشد. حال روی مجموع a و b استقرا می زنیم.

یایه استقرا: در حالتی که $a+b=\cdot(m=1,n=1)$ درستی حکم واضح میباشد.

فرض استقرا: درستی حکم بهازای هر a,b به طوری که a+b=k برقرار میباشد.

گام استقرا: حال نشان می دهیم که حکم برای هر a,b به طوری که a+b=k+1 نیز برقرار است.

با توجه به لم بازیکنی مانند x وجود دارد بهطوری که حداقل نیمی از بازی های خود رو برده است. بدون کم شدن از کلیت مساله فرض می کنیم $x\in A$ می کنیم $x\in A$ می کنیم $x\in A$ را مجموعه بازیکن هایی از $x\in A$ در نظر می گیریم که x به آن ها باخته است. در این صورت داریم: $|x|\leq x$ در $|x|\leq x$ بازیکن هایی از دو حالت زیر برقرار است.

حالت اول: a بازیکن از B' وجود دارد به طوری که هر بازیکن از A به حداقل یکی از آنها باخته است. که در این صورت حکم سوال برای A و B نیز برقرار میباشد.

حالت دوم: b-1 بازیکن از A وجود دارند بهطوری که هر بازیکن از B' به حداقل یکی از آنها باخته است. در این حالت اگر x را به آن b-1 بازیکن اضافه کنیم، آنگاه بازیکنان B' به a بازیکنان a هم به حداقل یکی از a بازیکن دیگر باختهاند. درنتیجه در این حالت نیز حکم سوال برقرار می باشد.

سؤال ٧.

مدرسهای n دانش آموز دارد که در k کلاس تقسیم شدهاند. به ازای هر دو کلاس مانند A و B ، فردی از A و فردی از B وجود دارد که با هم دوست هستند. نشان دهید n دانش آموز را می توان به n-k+1 گروه تقسیم کرد به نحوی که افراد متعلق به یک گروه با هم دوست باشند.

پاسخ:

- حكم را با استقرا روى n ثابت مى كنيم.

پایه آستقرا: حکم مسئله برای ۱ n=1 واضح است.

فرض استقرا: فرض می کنیم حکم مسئله برای n نیز برقرار باشد.

اثبات حکم استقرا: حال درستی حکم مسئله را برای n+1 نیز نشان می دهیم.

حالت اول. همه كلاسها تك نفره باشند.

n-k+1 اگر همه کلاسها تک نفره باشد حکم درست است (طبق فرض مسئله در این حالت همه با هم دوست هستند، پس می توانیم درسته بسازیم و بچه ها را در آنها قرار دهیم).

حالت دوم. همه كلاسها تك نفره نباشند.

در این صورت، فرض کنید در یک کلاس دو نفر مانند A و B وجود دارند. به جای A و B فردی مانند C قرار دهید. می گوییم D با D دوست است هرگاه حداقل با یکی از D و D دوست باشد. حال D نفر داریم که طبق فرض استقرا در D گروه قرار می گیرند. فرض کنید D کنید D در گروه D باشد. اجازه دهید D در گروه D باقی بماند و D با هم دوست هستند(به جز احتمالا D و D با هم) و با یکی از D و D یا هر دو. هر کس دوست D بود اجازه دهید در D باقی بماند و هر کدام D و D با هم دوست هستند و حل مسئله با و منتقلش کنید. در این صورت تمام اعضای گروه D با هم و تمام اعضای گروه D با هم دوست هستند و حل مسئله با D و مسئله با D و مسئله با D و مسئله و منتقلش کنید. در این صورت تمام اعضای گروه D با هم و تمام اعضای گروه D با هم دوست هستند و حل مسئله

كامل است.

سؤال ٨.

یک جدول m imes n با خانههای سفیدرنگ داریم. می دانیم رنگ بنفش از ترکیب رنگهای آبی و سرخ حاصل می شود. در هر یک از خانههای این جدول عددی نوشته شده است. حداقل q تا $(p \leq m)$ از خانههایی با بزرگ ترین اعداد در هر ستون را به رنگ آبی و حداقل p تا $(p \leq m)$ از خانههایی با بزرگ ترین اعداد در هر سطر را به رنگ قرمز در می آوریم. نشان دهید حداقل به تعداد pq خانه به رنگ بنفش درآمده اند.

پاسخ:

- حکم را با استقرا روی m+n ثابت می کنیم.

m=n=1 واضح است. تنها خانه موجود در جدول به رنگ بنفش در میآید. m=n=1

فرض استقرا: فرض می کنیم حکم مسئله برای ۱m+n-1 نیز برقرار باشد.

اثبات حكم استقرا: حال درستى حكم مسئله را براى m+n نيز نشان مى دهيم.

اگر تمام خانههای ماتریس به رنگ بنفش درآمده باشند، در این صورت تعداد آنها حداقل pq است و مسئله حل است.

در غیر این صورت، از میان خانه هایی که فقط یکبار رنگ شده اند، بزرگترین عدد M را انتخاب می کنیم به نحوی که M از بزرگترین ها در سطر یا ستون خود (ولی نه هر دو) باشد. فرض کنید M یکی از بزرگترین اعداد ستونش باشد، اما یکی از بزرگترینهای سطرش نیست. پس حداقل p تا خانه در سطر M وجود دارند که که از M بزرگتر اند.

نشان می دهیم این q خانه حتما به رنگ بنفش درآمده اند.

می دانیم این q خانه همگی اعدادی بزرگ تر از M دارند. حال اگر یکی از آنها به رنگ بنفش نباشد یعنی یکی از بزرگ ترین های ستونش نیست. در این صورت عددی بزرگ تر از M با ویژگی مورد نظر یافت شده و این تناقض است.

سطر عدد M را کنار می گذاریم. حال یک ماتریس n کارسیس می بهدست آورده ایم که در آن حداقل p تا از بزرگ ترین عددها در هر سطر و حداقل p-1 تا از بزرگ ترین ها در هر ستون رنگ شده اند. پس طبق فرض استقرا حداقل p>0 تا از بزرگ ترین ها در هر ستون رنگ شده اند. پس طبق فرض استقرا حداقل p عدد از سطر کنار گذاشته شده هم بنفش هستند. پس در این خانه ها در ماتریس m هم بنفش ده بنفش هستند. پس در ماتریس $m \times m$ حداقل $m \times m \times m$ حداقل $m \times m \times m$ حداقل $m \times m \times m$

سؤال ٩.

یک رشته، یک دنباله متناهی از صفر و یک است. A یک مجموعه متناهی از رشته هاست که برای هر دو رشته دلخواه α و β از آن داریم: α و β به دست می آید). α (منظور از α رشته ای است که از کنار هم قرار دادن دو رشته α و β به دست می آید).

ثابت کنید رشتهای مانند w وجود دارد که هر رشته دلخواه A را می توان از کنار هم گذاشتن تعدادی w به دست آورد.

پاسخ :

در صورتی که رشته eta از کنارهم گذاشتن تعدادی رشته lpha تولید شود، lpha را یک سازه eta مینامیم. طول رشته lpha را با |lpha| نشان میدهیم. برای حل مسئله دو لم زیر را ثابت میکنیم:

لم ۱: اگر $\alpha \beta = \beta \alpha$ باشد، آنگاه α و β یک سازه مشترک دارند.

اثبات لم: حكم را با استقرا روى |lphaeta| ثابت مى كنيم.

یایه استقرا: اگر ۲|lpha|=|lpha|+|eta|=1 باشد، حکم واضح است.

فرض استقرا: فرض می کنیم که حکم برای هر lpha و lpha که lpha eta eta eta lpha eta eta eta eta lpha eta باشد. برقرار باشد.

اثبات حکم استقرا: حکم را برای lpha و eta به این صورت ثابت می کنیم: بدون کاستن از کلیت مسئله، فرض کنید $|eta| \leq |eta|$.

حال اگر |lpha|=|eta| باشد، آنگاه lpha=eta ، پس lpha و eta سازه مشترک دارند.

حال فرض کنید |lpha|<|lpha| و lphaeta=lphaeta=A باشد. از یک طرف |lpha| تا رقم اول A همان |lpha| رقم اول رشته eta و از طرف دیگر همان lpha=lpha میباشد. بنابراین رشته lpha به شکل eta=lphaeta میباشد که |eta|<|lpha| و خواهیم داشت:

$$A = \alpha \beta = \alpha \alpha \beta \prime = \beta \alpha = \alpha \beta \prime \alpha$$

در نتیجه:

$$\beta \prime \alpha = \alpha \beta \prime$$

eta=lphaeta طبق فرض استقرا رشته های lpha و eta دارای سازه مشترکی مانند w هستند و چون این سازه مشترک هم lpha و هم eta را میسازد، رشته aرا نیز می سازد. بنابراین w سازه مشترک رشته های lpha و eta می باشد.

لم ۲: اگر α و β دو سازه مشترک A بلشند، آنگاه α و β سازه مشترک دارند.

اثبات لم: چون lpha و eta سازه های مشترک A هستند، برای هر k داریم:

$$\underbrace{AA...A}_{k} = \underbrace{\alpha\alpha...\alpha}_{k|A|} = \underbrace{\beta\beta...\beta}_{k|A|} = X$$

را بزرگ ترین مقسوم علیه مشترک |lpha| و |eta| در نظر می گیریم. فرض می کنیم:

$$X=w_{\mathbf{1}}w_{\mathbf{T}}...w_{n}, n=\frac{k|A|}{d}, |w_{i}|=d$$

 $.w_i=w$ از طرفی چون $X=lpha\alpha...$ است، به ازای هر l داریم X=lphalpha... است، به ازای هر d داریم X=a است، بنابراین به ازای هر a داریم X=a است، بنابراین به ازای هر a داریم a

با توجه به اینکه d بزرگ ترین مقسوم علیه مشترک |lpha| و |eta| است، اعداد صحیح و مثبت l_1 و جود دارند به نحوی که:

$$\begin{cases} l_{1}\alpha - l_{7}\alpha = d\\ \frac{l_{1}|\alpha|}{d} = \frac{l_{7}|\beta|}{d} + 1 \end{cases}$$

بنابراین به ازای هر i داریم:

$$w_i = w_{i+\frac{l_1|\alpha|}{d}} = w_{i+\frac{l_2|\alpha|}{d}+1} = w_{i+1}$$

یس $w=w_i$ یک سازه مشترک برای α و α می باشد.

نتیجه لم ۲: اگر $lpha_1, lpha_1, \ldots, lpha_n$ سازههای A باشند، آنگاه $lpha_i$ ها دارای سازه مشترکی هستند.

یک عضو دلخواه از A را انتخاب می کنیم و آن را lpha مینامیم. برای هر eta_i بنا به فرض داریم $lpha_i$ ، پس لم ۱ نتیجه می دهد که و eta_i سازه مشترکی دارند که آن را w_i مینامیم. حال همه w_i ها را در نظر بگیرید. بنا به نتیجه لم ۲، این رشتهها دارای یک سازه مشترک lphaهستند که آن را w مینامیم. چون W سازه w_i و w_i سازه w_i است، پس w سازه مشترک همه eta_i ها است و بنابراین حکم ثابت شد.